

בר מצוה (6)

חשיבות של יום הבר מצוה

יום הבר מצוה הוא לא רק חגיגה של גיל 13, אלא גם רגע חשוב בו נער יהודי עובר משלב הילדות לשלב הבגרות הדתית. ביום זה, הנער מקבל עליו את עול המצוות ומתחייב לשמור כל התורה והמצוות. זו לא רק סיבה לשמחה, אלא גם הזדמנות לחיזוק הקשר עם הקב"ה והתחייבות לשמור על ערכי היהדות בכל תחום החיים. היום הזה מסמל את ההכנה למרחק גדול יותר בתהליך הרוחני של הנער, שמתחיל ללמוד את משמעות התורה לא רק כמשהו שמלמדים אותו, אלא כמשהו שהוא חלק ממנו.

המלקט

יום בר מצוה היכולת להשפיע על העולם

הגמרא (חולין) מספרת על שמואל, שאמר: "אנא להא מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא", הכוונה היא לכך שאדם, במיוחד בגיל ההתבגרות, מסוגל להשפיע על העולם. כפי ששמואל הבחין בין עצמו לבין אביו, כך גם אתה, בגיל זה, יכול להבין את משמעות המצוות ולהשפיע על העולם סביבך. הנחת תפילין כסמל לבר מצוה אינה רק במעשה הפיזי, אלא גם בהבנת המשמעות העמוקה של המעשה. התפילין הם התנאי לתורה, ומבלעדי התפילין אין תורה. הם מסמלים את הקשר בין האדם לתורה, ומזכירים לנו את החשיבות של לימוד תורה והבנתה.

רב זילברשטיין שליט"א

בר מצוה בעל עבירה

נער שהגיע למצוות, נקרא בפי הבריות "בר מצוה". לעומתו, אדם השטוף בעבירות מכונה בשם "בעל עבירה". ויש להבין מה פשר השינוי, הלא גם "בר" (שהוא תרגומו הארמי של "בן") וגם "בעל" באים לבטא שייכות, כמו "בן עיר" או "בן חיל" וכמו כן "בעל בית" או "בעל מלחמות". מדוע, אם כן, הקשר למצוה בא לידי ביטוי על ידי המלה "בן", ואילו הקשר לעבירה במלה "בעל"? לכשנתבונן בדבר נבחין שישינו הבדל מהותי בין "בן" לבין "בעל". בן הנולד להוריו, נקשר אליהם בקשר של קיימא שלא ינתק לעולם. לא תועיל כאן שום פעולה משפטית של גט וכדו', הרחקת הבן מהוריו או העלמתו מהם - לעולם ישאר הבן בנם של אביו ואמו. לעומת זאת, קשר הנוצר בין בעל לאשתו על ידי חופה וקידושין, אפשר לבטלו על ידי גט. לפי זה מוסברת היטב התמיהה דלעיל. הקשר שבין אדם שהגיע למצוות לבין המצוות הוא קשר תמידי, בכל משך ימי חייו הוא יהיה חייב במצוות. לכן אומרים אנו "בר מצוה", כי מדובר כאן בקשר מסוג הקשר שבין בן להוריו. עם זאת אנו מתעוררים מכך שמי שעובר

עבירות נקרא "בעל עבירה", כי דבר זה מלמדנו שגם אם נוצר קשר עם עבירות, אפשר להתירו ולהינתק מהן. המלקט

יראת ה' ראשית דעת

מה כוונה "בר מצוה": דהנה "בר" מרמז על מצות יראת ה' שנמשלה בדברי חז"ל (שבת לא:): למפתחות החיצונות של בתי בראי?, וכפי שאמרו שם: כל אדם שיש לו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו, בהי עייל? וכיון שבהגיעו ל"ג הריהו מקבל את כח ה"דעת" וה"חכמה", וצריך להקדים לזה את היראה כדכתיב: "ראשית חכמה יראת ה'". וכפי שאמרו חז"ל (אבות ג. יא): כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת. ועוד אמרו בזוהר הקדוש: "פקודא קדמאה דא יראת ה'". וזה אף סגולת מצות תפילין לעורר בא את מדת היראת, וכדאיתא במדרש "שכל טוב", שלכן נאמר בהם: "ולזכרון בין עיניך" שתהא יראת ה' לנגד עיניו, בניגוד לרשעים שנאמר בהם: "אין פחד אלוקים לנגד עיניו". ואפשר למצוא רמז לזה בכתב: "ויהי כי יראו המילדות את האלוקים ויעש להם בתים" (שמות א. כא), רמז לבתים של התפילין שעל ידם זוכים למדת היראה. ספר "דורות דרשה"

אין חזקה ליצר הרע

ידוע מה שמובא בספרים הקדושים שיצר הרע גדול מיצר הטוב בשלוש עשרה שנים, כי ממעי אמו של אדם היה גדל ובא עמו עד כניסתו של יצר הטוב בגיל מצוות. שואל גאון עוזנו מרן החיד"א, שלכאורה יכול היצר הרע להתנגד לכניסתו של היצר הטוב באדם, בטענה שיש לו "חזקה", שכבר שולט באדם שלטון יחיד במשך שלוש עשרה שנה! לטענה זו אין תוקף מכמה טעמים: ראשית, יש כלל ידוע בדיני תפיסה וחזקה: אין מחזיקין בנכסי קטן, כלומר, היורד לתוך שדה קטן ומחזיק שם שלוש שנים, בכל זאת אין לו חזקה. ולכן היצר הרע, שהחזיק בילד בהיותו קטן, זאת לא נקראת חזקה. דבר נוסף אומר החיד"א: היצר הרע אינו קודם ליצר הטוב, שהרי היצר הטוב [המלאך] בא לתינוק במעי אמו ללמדו את כל התורה, ובשעת הלידה בא היצר הרע ומגרש את היצר הטוב, והריהו גזלן, וההלכה היא: שאין חזקה לגזלן. רב זילברשטיין שליט"א בספרו "אמונה שלמה"

קבלת עול מלכות שמים

בספר "שערי תשובה" לרבינו יונה (שער ג, אות כב) מובא: ומצות תפילין ומצות מזוזה, מצוות עשה הן, והנן בכלל קבלת מלכות שמים, כי על כן נכתבו בפרשת

שמע ישראל. בהגיע הנער למצוות ומניח תפילין, נשלם בו גם מה שכתב הרמב"ם (פ"ו מהל' מזוזה הי"ג): אמרו חכמינו הראשונים: כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו, וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, מוחזק הוא שלא יחטא, שהרי יש לו מזכירין רבים, והן הן המלאכים שמצילים אותו מלחטוא, שנאמר חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם. לפי האמור, שבהכנס הנער לעול מצוות צריך הוא לקבל על עצמו "עול מלכות שמים", ניתן לבאר מדוע נער זה נקרא בשם "בר מצוה" - בלשון יחיד, והלא הוא מקבל על עצמו את עולן של כל המצוות, ואם כן יותר היה מתאים לכנותו "בר מצוות" בלשון רבים? אלא, המצוה שאותה הנער צריך לקבל על היא קבלת עול מלכות שמים, ועל כן הוא מכונה בשם "בר מצוה" - בלשון יחיד. קבלת עול מלכות שמים כבר תגרוור אחריה באופן אוטומטי את קבלת עולן של כל המצוות, כפי ששינונו במסכת ברכות (יג, א): למה קדמה פרשת 'שמע' לפרשת 'והיה אם שמוע'? כדי שיקבל על עצמו עול מלכות שמים ואחר כך עול מצוות. **המלקט**

ימינך ה' נאדרי בכח

ב"כלי יקר" (פרשת בא) דורש בטעם הדבר שמניחין תפילין ביד שמאל, לפי שהוא כנגד הלב, וזה גופא טעמא בעי מדוע ברא הקב"ה את הלב שהוא מלך האיברים לצד שמאל, ואילו את הכבוד מקור התאוות ורתיחות הדם לצד ימין? אמנם באמת הכח לשלוט על הלב ולהתגבר על התאוות אינו בכוחות הטבעיים של האדם, כי היצר חזק, וכוחותיו קלושים, ורק ע"י שהקב"ה עוזרו יכול לו. ולכן מניחים תפילין על יד שמאל כאשר בעמדו מוכח פני ה' אזי ימין הקב"ה כנגד שמאלו לחזקו במלחמתו, ובזה מפרש את הכתוב (תהלים טז.ח): "שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט", וכאשר הוא משווה כנגדו את הקב"ה ימין עוזו של הקב"ה הוא כנגד לבו, לחזקו. וכהמשך הכתוב: "לכן שמח לבי ויגל כבודי", שרק בכח ימין ה', הריהו עושה חיל לחזק ולשמח לבו, ויגל כבודי, לששון כבוד, שמקדש את תאוותיו השרויות בכבוד.

ספר "דורון דרשה"

רמזים לבר מצוה בגיל יג

הגעת לגיל 13, הגיל שבו נער יהודי הופך לבר מצוה ומתחייב במצוות התורה. המספר 13 נושא עמו רמזים: המילה: "אחד" גימטריא הוא 13, והיא מסמלת את האחדות והייחודיות של הקב"ה. המילה: "אהבה" גימטריא גם הוא 13, ומדגיש את הקשר של אהבה בין האדם לבוראו. כאשר מחברים את המילים "אחד" ו "אהבה" (13+13) מקבלים 26, שהוא הגימטריא של שם הוי"ה, זהו רמז לכך שדרך האחדות והאהבה ניתן להתקרב ולהתחבר להקב"ה בגיל בר מצוה.

המלקט

הלכה: עליה לתורה

נער שנעשה בר מצוה ביום שקורין בתורה יש חיוב לקראו לעלות לתורה, והא קודם לכל החיובים, מלבד חתן ביום חופתו. אם לא עלה באותו יום קוראין אותו בשבת לאחר הבר מצוה, אך אז אין לו דין קדימה לגבי שאר חיובים. ויש מי שחולק בזה, ולדבריו יש לו דין קדימה גם בשבת שלאחר מצוה, ולא עוד אלא שיש מקפידים לכתחילה לא לקרוא לתורה לנער בר מצוה בימות החול אלא בשבת.. ויש מי שנהג לעלותו לתורה בשבת לעת המנחה לפי שהוא שעת רצון.

ספר "דורון דרשה"

פתגם: שמעו כנים, מוסר אב; ונקשיבו, לדעת פינה
ספר "משלי"

חקירה: מצוות צריכות כוונה

שלושה צדדים: א) צריך להוציא בשפתיו (דיבור), ב) צריך מחשבה בפועל (כוונה, גמר בלב), ג) שמספיק התרצות (הסכמה, רצון, הרהור, ניהוחתא) (מנחת חינוך י. ג. [כז] ד"ה ואי (בסוף המצווה): דיבור או מחשבה, ורצה לתלות במחלוקת ראשונים, ברכת אברהם סוכה ליקוטים עמוד ערב אות ה: מחשבה או התרצות. גברי מחשבה והתרצות: הגר"ש שקאפ ב"מ כ, וקונטרסי שיעורים נדרים א. טו)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: החפץ חיים והבלן

פעם התעלף החפץ חיים בבית המרחץ, והבלן הצילו. החפץ חיים הכיר לו טובה כל ימיו, הזמינו לשבת לצידו בבית הכנסת ובחגים, ואף בירכו שיאריך ימים יותר ממנו. ואכן, הבלן נפטר בשיבה טובה, חודשים ספורים לאחר פטירת החפץ חיים.

המלקט

מזל טוב לנכדי יאיר בן שלמה, שיזכה להיות גדול בתורה.

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זוירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עויזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן איזיה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנגי. **זיווג הגון:** קלואי אוריה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. **הצלחה רבה:** נתן בן רבקה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עויזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. **לעילוי נשמת:** ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מוחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עויזה, אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נג'מה, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנריטי מרווקה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr